

Plzeň 6.8.2012
čj. SRS 032684/2012

Oblastní odbor SRS
Slovanská alej 2179/20
326 00 Plzeň

**Zpráva č. 16 oblastního odboru PLZEŇ
o výskytu škodlivých organismů a poruch
za období od 23.7.–5.8.2012**

1. Počasí

Ve sledovaném období převládalo teplé letní počasí s jasnou až polojasnou oblohou s přeháňkami různé intenzity a s občasnými bouřkami s vydatnými srážkami nebo kroupami. Odpolední teploty v druhé polovině sledovaného období vystoupaly až k 32 °C.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Je dokončena sklizeň ječmene ozimého a řepky ozimé. Vrcholí žně pšenice ozimé a jarního ječmene. Probíhá ošetřování proti plísni bramboru a desikace sadbových porostů brambor. Jsou dokončovány druhé seče jetelovin a jetelotrav. Byla zahájena příprava půdy pod ozimé plodiny.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 83 – 99, časná těstovitá (vosková) zralost až sklizené zrna)

Místy se vyskytují černě v klasech (**Alternaria spp., Cladosporium spp.**) – např. na Klatovsku (Malý Bor, 24.7.).

V okrese Klatovy (Malý Bor, 24.7.) byl pozorován ojedinělý slabý výskyt **růžovění klasů pšenice (Fusarium spp.)**. V okrese Rokycany (Mirošov, 25.7.) byl zjištěn slabý výskyt **obecné krčkové a kořenové hniloby (Fusarium spp.)** na stéblech.

Zjišťování výskytu se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny).

Fungicidní ošetření proti růžovění klasů pšenice se provádí při ohrožení v době kvetení a proti obecné krčkové a kořenové hnilobě v RF 30 - 32.

V okrese Klatovy (Malý Bor, 24.7.) byl zaznamenán slabý výskyt **tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice (Phaeosphaeria nodorum)** v klasech.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. V RF 83 – 85 se hodnotí napadení klasů, tj. % povrchu klasu s příznaky výskytu této choroby.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 61 (počátek kvetení). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob a chorob klasů. Při rozhodování o konkrétním

termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Téměř ve všech okresech byl zaznamenán výskyt samců **obaleče obilního (Cnephasia pumicana)** ve feromonových lapácích.

Pro monitorování škůdce lze použít feromonové lapáky. Není registrován žádný přípravek.

Některé porosty pšenice ozimé, které byly po tuhé zimě prořídle, jsou silně zapleveleny **ježatkou kuří nohou (Echinochloa crus-galli)** a **chundelkou metlicí (Apera spica-venti)** (např. na Domažlicku: porost v k.ú. Koloveč a v k.ú. Hradiště).

JEČMEN JARNÍ (RF 87 – 99, žlutá zralost: deformace tlakem nehtu ireverzibilní až sklizené zrno)

V okrese Tachov (Planá u Mariánských Lázní, 25.7.) zjištěn výskyt samců **obaleče obilního (Cnephasia pumicana)** ve feromonových lapácích.

Pro monitorování škůdce lze použít feromonové lapáky. Není registrován žádný přípravek.

KUKUŘICE (RF 35 – 65, 5. kolénko patrné až samčí květenství: plný květ: horní a dolní větve lat kvetou; samčí květenství: vlákna blizen plně vysunutá)

Poškození porostu krupobitím zaznamenáno v okrese Klatovy (Srbice u Mochtína, 27.7.).

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 77 – 97, asi 70% lusků dosáhlo druhově, resp. odrůdově specifické velikosti až rostlina odumřelá a suchá)

Ve okrese Domažlice (Hlohovčice, 25.7.) byl zaznamenán slabý výskyt housenek **obaleče hrachového (Cydia nigricana)** v luscích.

Přímá ochrana je založena na monitoringu náletu samců pomocí feromonových lapáků. Je-li zaznamenán přírůstek 6 – 10 samců ve dvou lapácích dohromady přepočtený na 1 den letové aktivity (takový den, kdy je teplota v době 16:30 – 19:30 nad 18 °C), je nutné zvažovat insekticidní aplikaci. Chemické ošetření musí být cíleno proti právě se líhnoucím housenkám. Ošetřuje se tedy 1 týden (při teplém počasí) nebo 2 týdny (při chladném počasí) po zaznamenání kritického přírůstku náletu. Ošetření se při stálém náletu po 10 – 14 dnech opakuje.

V okrese Domažlice (Hlohovčice, 25.7.) bylo zaznamenáno střední poškození semen a v okrese Cheb (Nový Drahov, 31.7.) slabé poškození semen zrnokazem **hrachovým (Bruchus pisorum)**.

Přímo na zrnokaza není registrován žádný vhodný insekticid. Je možné využít vedlejší účinnosti přípravků aplikovaných proti kyjatce hrachové a třásněnkám, kteří se na hrachu vyskytují ve stejnou dobu. Blíží-li se podíl zelených lusků s vajíčky zrnokaza úrovni 2 – 3 %, doporučuje se porost ošetřit.

V okrese Karlovy Vary (Krásné Údolí) je porost pelušky zaplevelen **mléčem rolním (Sonchus arvensis)**.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 89 - 99, plná zralost: téměř veškerá zrna na rostlině černá a tvrdá až sklizňová zralost)

Slabý výskyt **hlízenky obecné (Sclerotinia sclerotiorum)** ve stoncích po sklizni byl pozorován v okrese Plzeň - sever (Kopidlo, 31.7.) a Domažlice (Domažlice, 31.7.). Střední výskyt byl zjištěn v okrese Domažlice (Klenčí pod Čerchovem, 31.7.).

Přímá ochrana: fungicidní ošetření v době kvetení. Preventivní ochrana: minimálně 4 letý osevní postup, osivo bez příměsí sklerocií, nepřehnojovat dusíkem.

MÁK SETÝ (RF 64 – 74, fáze vyvinuté tobolky - zelená zralost až vysychání a zrání tobolky - žlutá zralost)

V okrese Klatovy (Nehodiv, 3.8.) sledován škodlivý výskyt **helmintosporiové nekrózy máku (Pleospora papaveracea)**. V okrese Karlovy Vary (Krásné Údolí, 2.8.) pozorován slabý výskyt této choroby.

Při průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 10 za sebou rostoucích rostlin. Zjišťuje se % napadení rostlin.

Ochrana: fungicidní ošetření od období krátce před květem, nejpozději do konce květu. Ošetření se doporučuje v RF 40 – 52 při výskytu 2 – 5 % napadených rostlin, v RF 70 – 80 při výskytu 5 – 8 % napadených rostlin.

Slabé druhotné napadení porostu **šedou plísnovitostí máku (Botryotinia fuckeliana)** bylo zjištěno v okrese Klatovy (Nehodiv, 3.8.), Karlovy Vary (Krásné Údolí, 2.8.) a Cheb (Nová Ves u Křižovatky, 31.7.).

Přímá ochrana: vedlejší účinek fungicidního ošetření proti helmintosporióze máku.

Slabý výskyt **bílé hniloby máku (Sclerotinia sclerotiorum)** byl pozorován v okrese Klatovy (Nehodiv, 3.8.).

Přímá ochrana: Fungicidní ošetření v době kvetení.

Slabý výskyt **plísně makové (Peronospora arborescens)** hlášen z okresu Plzeň - sever (Trhomné, 2.8.).

Ochrana: moření osiva, střídání plodin, řidší porosty. Ošetření ozimých forem máku před ukončením podzimní vegetace. Časná aplikace fungicidů ve fázi BBCH 12. Aplikace fungicidů ve fázi 51 (květní pupen již rozpoznatelný mezi listy).

SLUNEČNICE (RF 67, dokvétání: trubkovité květy ve vnitřní třetině terče kvetou (volné tyčinky a blizny))

Slabý výskyt **bílé hniloby slunečnice (Sclerotinia sclerotiorum)** pozorován v okrese Plzeň – jih (Skočice u Přeštic, 2.8.).

Chemická ochrana se provádí ve fázi 4 – 6 listů nebo na konci kvetení. Ošetření se doporučuje při 5 – 15% napadení rostlin.

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 71 - 81, počátek nasazování bobulí až první listy žloutnou)

Silné **poškození porostu kroupami** pozorováno na Klatovsku (Hradešice).

Slabý výskyt **virové svinutky bramboru (Potato leafroll polerovirus)** byl zaznamenán v okrese Rokycany (Němčovice, 25.7.).

Slabý výskyt **plísňě bramboru (Phytophthora infestans)** hlášen z okresu Tachov (Olbramov, 24.7., Staré Sedliště, 25.7.), Karlovy Vary (Krásné Údolí, 26.7., 30.7.), Cheb (Chvoječná, 31.7.), Klatovy (Malý Bor, 24.7. a Hradešice, 24.7.), Plzeň – sever/město (Radčice u Plzně, 2.8.), Plzeň – jih (Chocenice, 24.7. a 1.8.) a Domažlice (Poděvousy, 25.7. a 1.8.). Silný výskyt plísňě bramboru hlášen z Domažlicka z porostů drobných pěstitelů (např. Chrastavice, Kaničky, Staňkov). Střední výskyt hlášen od drobných pěstitelů na Rokycansku. Vývoj počasí je pro plíseň bramboru příznivý.

Signalizujeme preventivní ošetření již i u méně citlivých odrůd. Více informací je dostupných na odkazu: <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html>

V okrese Karlovy Vary (Krásné Údolí, 23.7. a 30.7.) byl opět zjištěn slabý výskyt **vločkovitosti hlíz bramboru (Thanatephorus cucumeris)**.

Při průchodu porostem se na 10 místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin. Sleduje se výskyt příznaků choroby na nati rostlin.

Chemická ochrana: moření sadbových hlíz.

Slabý výskyt **hnědé a terčovitě skvrnitosti bramboru (Alternaria solani)** byl zaznamenán v okrese Plzeň – sever (Radčice u Plzně, 2.8.) a na mnoha porostech v okrese Rokycany.

Ošetřuje se při prvním výskytu za vhodných podmínek pro šíření. Pokud se použijí proti plísni bramboru přípravky obsahující mancozeb nebo chlorthalonil, je zajištěna současně i ochrana proti této chorobě. Specifické ošetření nebývá obvykle nutné.

Příznaky **bakteriálního černání stonku (Erwinia carotovora)** byly pozorovány v okrese Klatovy (Malý Bor, 24.7. a Hradešice, 24.7.) a Domažlice (Poděvousy, 25.7. a 1.8.).

Preventivním opatřením je zdravá sadba a narašení nebo naklíčení sadby, aby porost rychle vzešel a klíčky byly méně ohrožené infekcí. Infekci lze také omezit zabráněním mechanického poškození hlíz.

Slabý výskyt larev **mandelinky bramborové (Leptinotarsa decemlineata)** zaznamenán na Tachovsku (Olbramov, 24.7. a Staré Sedliště, 25.7.), Klatovsku (Hradešice, 24.7.), Plzeň – sever (Radčice u Plzně, 2.8.) a Plzeň – jihu (Chocenice, 24.7. a 1.8.).

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4 x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Chemickou ochranu je třeba zahájit při výskytu 100 brouků nebo 5000 larev na 1 ha.

V okrese Karlovy Vary (Krásné Údolí) je porost brambor zaplevelen **mléčem rolním (Sonchus arvensis)**.

PÍCNINY

JETEL

Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** sledován v okrese Domažlice (Hlohovčice, 3.8.).

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10 krát.

Chemické ošetření porostu se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 200 až 600 užívaných nor na 1 ha.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 77 - 79, plod dosahuje asi 70 % konečné velikosti až plod dosahuje asi 90 % konečné velikosti)

Slabý výskyt **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)** na listech pozorován v okrese Rokycany (Němčovice, 26.7.).

Ochranu je možné provádět preventivně nebo kurativně na základě sledování průběhu infekce, příp. jako kombinaci obou systémů – před květem se ošetřuje preventivně (méně intenzivní růst, nižší teploty), po odkvětu kurativně.

Při preventivní ochraně se ošetřuje průběžně po celé období primárních infekcí, tj. od vyrašení do června v intervalu (5) 7 až 10 (výjimečně 14 i více) dní, dle průběhu počasí. Maximální intenzita ochrany musí být v období největšího nebezpečí infekcí, od fenofáze růžového poupěte do doby přibližně 1 až 2 týdny po odkvětu. Interval mezi postřiky by měl zohlednit infekční tlak, intenzitu růstu a možnosti použitého fungicidu (reziduální účinnost účinné látky); mechanismus účinku: kontaktní přípravek – možná smyvateľnost při intenzivních dešťových srážkách (nechrání nově vyvinuté listy), systémový a lokálně systémový přípravek – snížená účinnost až neúčinnost za nízkých teplot. Při kurativní (postinfekční) ochraně se ošetřuje po splnění podmínek pro infekci. K ošetření musí být použity kurativně působící fungicidy, lépe však kombinované fungicidy nebo případně tank-mix kombinace (systémové a kontaktně působící účinná látka), při jejich aplikaci je třeba důsledně dodržovat doby kurativní účinnosti. Další ošetření se signalizuje po infekci, která vznikla šestý den nebo další dny po předchozím ošetření.

Slabý výskyt **padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*)** byl pozorován v okrese Rokycany (Němčovice, 26.7.).

Včasné a opakované mechanické odstraňování primárně napadených částí stromů („pomoučené“ listové a květní růžice) omezí sekundární šíření padlí. Chemická ochrana vyžaduje pravidelná fungicidní ošetření v intervalu 7 až 10 dnů od fenofáze BBCH 56 až 57 (stadium růžového poupěte) až do poloviny července.

Na všech pozorovacích bodech byl zjištěn pouze slabý nebo žádný výskyt **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** ve feromonových lapácích.

Sledování letu dospělců obaleče jablečného do feromonových lapáků se provádí 2 krát týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapácích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3 až 4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

Obaleč jabloňový (*Argyroplote variegana*) byl zaznamenán ve feromonových lapácích pouze ve slabé nebo žádné intenzitě.

Sledování letu dospělců obaleče jabloňového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1.5. do 15.9.

Termín larvicidního ošetření je cca 7 - 12 dní po vrcholu letové vlny.

Obaleč zimolézový (*Adoxophyes orana*) nebyl ve feromonových lapácích ve sledovaném období zaznamenán.

Sledování letu dospělců obaleče zimolézového do feromonových lapáků se provádí 2 krát týdně od 1.5. do 15.9.

Základem ochrany je jedno ošetření proti první generaci škůdce. Ovicidní ošetření je nutné provést ihned při zjištění úlovku nejméně deseti motýlků na lapák na 1 - 4 ha za 3 - 4 dny. Larvicidní ošetření se provádí při zjištění SET 2.100 HS od doby úlovku nejméně deseti motýlků na lapák na 1 - 4 ha za 3 - 4 dny. V případě potřeby je možné provést preventivní ovicidní ošetření v době zvýšeného úlovku motýlků, nebo preventivní larvicidní ošetření při zjištění SET 2.100 HS od doby zvýšeného úlovku v lapácích.

Peckoviny

SLIVOŇ (RF 78 - 85, plod dosahuje asi 80 % konečné velikosti až pokročilé zrání, nárůst intenzity odrůdově specifického zbarvení)

Obaleč švestkový (*Cydia funebrana*) a **obaleč východní (*Cydia molesta*)** byl ve feromonových lapácích zachycen pouze ve slabé nebo žádné intenzitě.

Sledování letu dospělců obaleče švestkového a obaleče východního do feromonových lapáků se provádí 2 x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

ZELENINA

Zelí

V okrese Plzeň – město / Plzeň - sever (Radčice u Plzně, 2.8.) byl pozorován slabý výskyt **alternariové skvrnitosti brukvovitých (*Alternaria brassicae*)**.

Ochrana: uznané osivo a moření osiva, střídání plodin a včasné odstranění posklizňových zbytků.

Na stejném místě byl zjištěn slabý výskyt **plísně zelné (*Peronospora brassicae*)**.

Ochrana: nepřilíh husté porosty, včas a důkladně likvidovat brukvovité plevely, dostatečná prostorová izolace od porostů řepky ozimé.

SVĚTELNÉ LAPAČE

Na všech světelných lapačích téměř ustal nálet **osenice vykřičníkové (*Agrotis exclamatoris*)**. **Osenice černé C (*Xestia c-nigrum*)** je ve všech světelných lapačích oblasti zachycována pouze ve slabé intenzitě. V lapači v okrese Rokycany (Volduchy), Cheb (Střížov) a Klatovy (Horažďovice) byl občasné v nízkém počtu zachycen **kovolessklec gama (*Autographa gamma*)**. V okrese Rokycany (Volduchy) byla 1 x zachycena **můra zelná (*Mamestra brassicae*)**.

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Zuzana Pšererová